

Till
Uppsala kommun
Kommunledningskontoret
753 75 UPPSALA

Den 31 mars 2009

Ang: Yttrande över Förslag till fördjupad översiktsplan för Funbo

Föreningen Marielunds vänner är en ideell förening med syfte att främja den unika kulturmiljön i Marielund med omnejd. Föreningen får härmed avge yttrande över det Förslag till fördjupad översiktsplan (nedan "FÖP") som presenterades i december 2008 enligt följande.

Innehåll:

1. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER	1
2. INLEDNING	2
2.1 ÖP och FÖP; principiella synpunkter	2
2.2 Marielund	4
3. NÄRMARE SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET BETRÄFFANDE MARIELUND	5
3.1 Argument som anförts <i>för</i> en utbyggnad av Marielund	5
3.2 Argument <i>mot</i> en utbyggnad av Marielund	8
3.2.1 <i>Områdesperspektivet</i>	8
3.2.2 <i>Marielundsperspektivet</i>	12
3.3 Sammanfattning	19

Bilaga: Detaljsynpunkter på FÖP

1. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER

Föreningen är sammanfattningsvis starkt kritisk till förslaget i FÖP att bygga ut i Marielund. Föreningen har däremot i princip inga erinringar mot förslaget beträffande Bärby/Gunsta.

Marielund omfattas av områdesbestämmelser och har erkänt mycket höga kulturhistoriska och miljömässiga värden. Det är ett omtyckt rekreativsområde och utflyktsmål för Uppsalaborna. Redan detta innebär att Marielund som utgångspunkt inte är lämpat

för en utbyggnad, och att det därför krävs mycket starka skäl för att genomföra en utbyggnad där. Detta är även i linje med den syn på områdesbestämmelser som redovisas i ÖP. För att kunna bedöma om det föreligger sådana mycket starka skäl måste man rimligen först ha utrett samtliga tänkbara alternativ till att bygga just i Marielund. I FÖP redovisas inte några sådana alternativ. Man har inte ens utrett den senare halvan av Almunge-stråket, dvs särskilt Länna- och Almungeområdena. Att föreslå en exploatering av Marielund utan att ha undersökt alternativen, och utan att ens ha utrett Länna- och Almungeområdena, måste enligt föreningen betraktas som högst anmärkningsvärt.

De skäl som lämnats till stöd för en utbyggnad av Marielund är att

- 1) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge,
- 2) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Bärby/Gunsta,
- 3) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Marielund (i syfte bl a att förbättra vattenkvaliteten i Trehörningen),
- 4) Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder samt
- 5) Marielund är en omtyckt ort med närhet till vatten.

Inte något av dessa skäl är hållbart. VA-ledningar till Bärby/Gunsta och Länna/Almunge är "självfinansierande" genom utbyggnad av respektive ort. Inte heller behöver Marielund byggas ut för att finansiera en VA-ledning till Marielund. Däremot är det fullt tänkbart att det vore lämpligt att ansluta Marielund till kommunalt VA om en ledning väl dras till Länna/Almunge. Det är enligt föreningen angeläget att vattenkvaliteten i Trehörningen undersöks noga och att lämpliga åtgärder företas för att förbättra kvaliteten. En utbyggnad av Marielund skulle däremot medföra en försämring av vattnets kvalitet.

Att Uppsala växer är inte något skäl för att bygga ut i Marielund. Tvärtom: med en växande stad ökar behoven av rekreationsområden och utflyktsmål. Den föreslagna utbyggnaden av Marielund skulle innebära att de värden som gör platsen så omtyckt av dess besökare skulle gå förlorade. Att de värden som finns i dagens Marielund skulle försvinna medför givetvis även att dessa värden inte kan utgöra något skäl för att bygga ut Marielund; värdena raderas ju av utbyggnaden.

Det saknas alltså skäl för att bygga ut Marielund. En utbyggnad skulle däremot få flera var för sig mycket negativa konsekvenser.

- Marielund skulle som sagt helt förlora sin unika karaktär, vilket skulle drabba Marielunds innevånare, men inte minst den stora skara av besökare som kommer

till Marielund sommar- och vintertid.

- En utbyggnad av Marielund skulle få klart negativa konsekvenser för en utbyggnad av Länna och Almunge. Behovet av nya bostäder är stort i Länna och Almunge, för att kunna upprätthålla olika samhälls- och serviceinrättningar. Vid en utbyggnad av Marielund skulle efterfrågan på bostäder minska i Länna och Almunge. Där finns ett akut behov av vatten. Innan vattenfrågan har lösts råder i princip byggstopp där. Som anges i ÖP är det därför angeläget att snarast söka lösa problemen i dessa orter.
- En utbyggnad av Marielund skulle medföra att upplevelsen av stadsgräns skulle förflyttas ända till den östra delen av Marielund. Funboslätten, och den värdefulla miljön kring Funbo kyrka, skulle inte längre ligga ”på landet”. Genom att inte bygga öster om Gunsta får man en kortare sträcka av stadsdelsbebyggelse, samt en naturlig entré till Uppsala vid Funboslätten, jfr begreppet ”staden på slätten”, som Uppsala så länge förknippats med.

Uppsala har förklarat att *kultur* skall vara en viktig del av Uppsalas varumärke. Här finns möjlighet för Uppsalas politiker att visa att man menar allvar med detta genom att helt avfärda utbyggnadsplanerna i Marielund. I stället bör de värden som idag finns i Marielund tas tillvara och lyftas fram av kommunen. Föreningen vill gärna inleda en dialog om detta.

2. INLEDNING

2.1 ÖP och FÖP; principiella synpunkter

I ÖP behandlas en utbyggnad av Uppsala åt alla håll. Här vägs för- och nackdelar med nybyggnation och andra åtgärder mellan de olika stråk åt vilka Uppsala kan utvecklas. Beträffande området utefter väg 282 mellan Uppsala och Almunge, ”Almunge-stråket”, konstateras att det finns ett stort vattenproblem i Länna/Almunge; befintliga bostäder har vattenbrist under sommaren och ny bebyggelse kan inte uppföras förrän tillgången på vatten blivit löst. Det finns ett stort tryck på att bygga nytt i Länna/Almunge. Båda samhällena skulle gynnas av fler innevånare, vad gäller tillgång till service etc. Enligt FÖP är i princip det enda realistiska sättet att öka vattentillgången att dra en ledning från Uppsala. För att finansiera en sådan ledning krävs att ca 1.800 bostäder byggs mellan Uppsala och Almunge. I Almunge finns enligt vad som anges i ÖP utrymme för 600 (s 136), i Länna 600 (s 133) och Bärby/Gunsta 800 (s 130) nya bostäder. Det finns alltså ekonomiska förutsättningar för att bygga vattenledningen.

Det anges också (s 130) att det finns problem med vatten i Bärby/Gunsta. För att finansiera en VA-ledning dit krävs 800 nya bostäder.

Marielund omnämns knappt alls i ÖP, se avsnitt 2.2. *Ingenting sägs om utbyggnad av Marielund.* Tvärtom framgår av ÖP (s 35) att en förutsättning för att bebyggelse över huvud taget skall komma ifråga mellan Gunsta och Länna (Marielund nämns inte vid namn), är *att kommunen först fattat beslut om att inte gå vidare med någon VA-ledning till Länna/Almunge*, vilket skulle medföra byggstopp där. *I så fall skulle "sannolikt en mycket begränsad mängd nybyggd" kunna komma ifråga.* Redan eftersom kommunen nu inte ens har utrett stråket fram till Länna/Almunge, strider planerna på en exploatering av Marielund mot ÖP. (Att det på s 41 i ÖP anges att bebyggelse mellan orterna skall "belysas" utan att förutsättningen att inte gå vidare med VA-ledning till Länna/Almunge upprepas förtar inte denna slutsats.)

Att få vattentillförsel till Länna/Almunge är enligt ÖP den enskilt klart viktigaste – och mest brådskande – frågan beträffande Almunge-stråket. Vattenfrågan gör också att det i större utsträckning än normalt är mycket viktigt att från ett planeringsperspektiv betrakta hela området *som en integrerad helhet.*

Man hade därmed kunnat förvänta sig att planeringen av Almungestråket i dess helhet skulle få sin slutliga lösning i FÖP. I FÖP behandlas dock endast sträckan Uppsala–Marielund. Den resterade delen anges bli behandlad separat vid ett senare tillfälle. Det kan mot bakgrund av det nyssnämnda nödvändiga helhetsperspektivet starkt ifrågasättas om inte detta redan *i sig* är en klart olämplig metod. Genom en fördjupad översiktsplan även över Länna/Almunge-områdena får man den helhetsbild som torde vara nödvändig för en riktig bedömning av var nybyggnation bör ske och vilka andra åtgärder som bör vidtas inom området. *Avsaknaden av detta helhetsgrepp är en allvarlig brist i FÖP.*

Att i en första etapp utreda endast fram till Bärby/Gunsta skulle dock i någon mån kunna motiveras av att det i ÖP anges att det finns ett behov av VA-ledning till Bärby/Gunsta, att en sådan VA-ledning behövs för en fortsatt dragning till Länna/Almunge och att det i FÖP föreslås så många bostäder där (800), att en VA-ledning dit blir finansierad. En sådan uppdelningen på två etapper borde dock inte (vilket väl rimligen har skett) få försena den enligt ÖP så angelägna utredningen avseende Länna/Almunge.

Men att låta den första etappen sluta *mellan* Bärby/Gunsta och Länna, nämligen i Marielund, kan under inga förhållanden vara riktigt. Och att dessutom, helt emot vad som

anges i ÖP, föreslå en omfattande exploatering av Marielund med upp till 730 nya bostäder och en dragning av VA-ledning dit, är *högst anmärkningsvärt*.

Genom att lämna dessa förslag avseende Marielund först i en FÖP som inte avser ens ett helt stråk, brister det vad gäller helhetssynen såväl *mellan* de olika stråken som *inom* Almunge-stråket. Det första fallet (helhetssynen mellan stråken) kan exemplifieras med att det måste vara relevant vid övervägande av en exploatering av Marielund, att beakta om det finns flera andra samhällen liknande Marielund utefter de andra stråken, eller om Marielund är mer eller mindre unikt i Uppsalatrakten. Enligt föreningen gäller det senare. Det andra fallet (helhetssyn inom stråket) avser t ex om nybyggnation i Marielund kan ha påverkan för en nybyggnation i Länna/Almunge.

Föreningen vill, trots vad som angetts ovan, redan här uttrycka sitt stöd för

- att Länna/Almunge ges möjlighet att utvecklas i positiv riktning, och en VA-ledning (eller i vart fall vattenledning) till Länna/Almunge synes vara en förutsättning för detta, samt
- att Bärby/Gunsta och Lövsta/Bläckhornet byggs ut enligt förslaget i FÖP ; en sådan torde vara positiv för dessa samhällen i sig (vad gäller dels utbyggnad av VA-ledning till Bärby/Gunsta, dels tröskeeffekter beträffande service m m) och är dessutom nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge. Det är dock viktigt att en utbyggnad sker med beaktande av de natur- och rekreativsvärden som finns i området.

2.2 Marielund

Kort presentation

Marielunds gård ligger mellan Gorrsjön och Trehörningen. Herrgårdsbyggnaden är från 1600-talet. Som anges i områdesbestämmelserna för Marielund utgör den ett mycket värdefullt exempel på en herrgårdsbyggnad från tidigt 1600-tal – länets enda välbevarade i sitt slag.

I samband med att järnvägen mellan Uppsala och Länna öppnades 1874 anlades stationshuset vid Marielunds station. Runt det förra sekelskiftet styckades ett stort antal stora tomter runt Trehörningen av från Marielunds gårds ägor. Villaområdet – som är omvittnat naturskönt – var unikt för Uppsalatrakten redan vid tillkomsten, och det har i hög grad lyckats bevara sin karaktär fram till idag.

1988 antogs särskilda skyddsbestämmelser, s k områdesbestämmelser, för Marielund. Dessa gäller fortfarande. Syftet med bestämmelserna var att värna om och bevara de kultur- och miljövärden som finns på platsen.

I områdesbestämmelserna beskrivs en stor del av de värden som sammantaget utgör den speciella miljö som präglar Marielund. Här kan hänvisas till följande:

”Det natursköna läget vid sjön Trehörningen och de goda kommunikationerna med Uppsala lockade vid 1900-talets början burgna Uppsalabor såsom läkare, kända affärs- och industriidkare osv att uppföra sommarvillor i området. Utmed vattnet ligger ett flertal välbevarade villor omgivna av stora lummiga trädgårdar som sträcker sig ned mot vattnet och utmed stränderna ligger de små badhusen och bryggorna. Några av villorna med arkitektoniskt påkostade fasader karaktäriseras av jugendstilen [...]. Det stora flertalet av sommarhusen i området är dock uppförda i en nationalromantisk stil med faluröda träfasader och vita snickerier, fönsterluckor, smidda räcken osv. [...] Flertalet av byggnaderna [...] har bevarat sin ursprungliga karaktär. Området utgör i dag Uppsalatraktens mest helgjutna sommarvillaområde från tidigt 1900-tal. [...] Området är fortfarande uppskattat som rekreations- och friluftsområde.”

En orsak till att Marielund har bevarat sin karaktär är att det ligger ganska otillgängligt, trots läget nära väg 282. Området är ett omtyckt utflyktsmål, särskilt via Lennakatten, som har sin viktigaste station här. Marielunds värden kommer att utvecklas i avsnitt 3.2.2. Redan nu kan dock sägas att dess speciella egenskaper är värda att bevara både för närboende och Uppsalabor i gemen, och att detta kommer att gälla i ännu högre grad när sträckan längs väg 282 exploateras.

Marielund i ÖP

Marielund omnämns knappt alls i ÖP, se avsnitt 2.2. *Ingenting sägs om utbyggnad av Marielund.*

Däremot anges att Marielunds villaområde är en (av endast fyra) miljöer utefter hela stråket som på grund av höga kulturhistoriska värden reglerats med områdesbestämmelser (s 68). I ÖP uttrycks en farhåga för att kulturhistoriskt värdefulla miljöer kan lida skada i samband med nybyggnation i närheten av Uppsala. Därför föreslås att fler

områden bör regleras med områdesbestämmelser:

”Områdesbestämmelser för kulturhistoriskt värdefulla miljöer kan vid behov även prövas för att hantera eventuella hot mot kulturmiljön vid ett ökat bebyggelsetryck, till exempel nära staden.”

I ÖP sägs att Marielund är viktigt som utflyktsmål. Således anges (s 128) att det är angeläget med en cykelväg som gör att man kan nå Marielund från Uppsala och Gunsta, och att Marielundsområdet ”kan få ännu större betydelse som närströvmark för ett utbyggt Gunsta”.

Föreningen delar helt de ovan refererade meningarna i ÖP.

Marielund i FÖP

I FÖP förslås en kraftig exploatering av Marielund. I området mellan det befintliga villaområdet norr om Trehörningen och väg 282 föreslås mellan 470 och 730 nya bostäder. Redan den lägre siffran motsvarar en sexfaldig expansion från dagens sjuttiohus! Förutom att förslaget innehåller nybyggnation både inom och direkt anslutning till det kulturskyddade området, så ingår det också ett förslag på en ny ”lokalgata” som ska koppla ihop Marielund med Gunsta.

Vår närmare uppfattning beträffande den föreslagna nybyggnationen i Marielund lämnas nedan i avsnitt 3. Redan nu kan dock konstateras

- att nybyggnation i Marielund inte föreslås i ÖP (tvärtom förespråkas att områdesbestämmelser utfärdas för fler platser i syfte att freda särskilt värdefulla miljöer från exploatering, jfr citatet ovan),
- att det redan i ÖP föreslås nybyggnation på andra platser som täcker finansieringen av vattenledningen till Almunge,
- att det av områdesbestämmelserna framgår att Marielund är en särskilt känslig och värdefull miljö samt
- att en utbyggnad av Marielund i enlighet med planerna i FÖP skulle utplåna de speciella kultur- och miljövärden som idag finns i Marielund,

vilket sammantaget måste leda till utgångspunkten att nybyggnation i Marielund bör ske *endast om det finns särskilt starka skäl för detta.*

3. NÄRMARE SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET BETRÄFFANDE MARIELUND

Nedan diskuteras skäl för och emot förslaget i FÖP avseende nybyggnation i Marielund. I avsnitt 3.1 behandlas olika argument som har nämnts *för förslaget*, medan argument *mot* förslaget tas upp i avsnitt 3.2. Resonemangen sammanfattas i avsnitt 3.3.

Inledningsvis skall dock påminnas om att en nybyggnation av Marielund inte är omnämnd i ÖP och att en sådan utbyggnad inte behövs för att finansiera en VA-ledning till vare sig Bärby/Gunsta eller Länna/Almunge. Dessutom har miljön i Marielund bedömts som så pass skyddsvärd att särskilda områdesbestämmelser har tagits fram för Marielund. Utgångspunkten är därför som sagt att *det måste krävas mycket starka skäl för att besluta om en utbyggnad av Marielund*.

3.1 Argument som anförts *för* en utbyggnad av Marielund

De argument som anges i FÖP, och som kommit fram under samrådsmöten, till stöd för en utbyggnad av Marielund är att

- 1) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge,
- 2) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Bärby/Gunsta,
- 3) utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Marielund (i syfte bl a att förbättra vattenkvaliteten i Trehörningen),
- 4) Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder samt
- 5) Marielund är en omtyckt ort med närhet till vatten.

Argumenten behandlas nedan i tur och ordning.

1) Utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge

Inledningsvis måste återigen noteras att FÖP inte behandlar Länna/Almunge. För att kunna konstatera att Marielund bör byggas ut för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge måste rimligen först även Länna/Almunge ha behandlats i en FÖP. I det nuvarande läget förefaller det inte ens säkert att avsikten fortfarande är att dra en VA-ledning dit.

Dessutom framgår det som sagt vid en jämförelse mellan ÖP och FÖP att den planerade utbyggnaden i Bärby/Gunsta (enligt FÖP 800) och Länna/Almunge (enligt ÖP 2 x ca 600 bostäder) att kravet för en full finansiering (1.800 bostäder) är uppfyllt.

Marielund behöver alltså inte byggas ut för att finansiera en VA-ledning till Länna/Almunge.

2) Utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Bärby/Gunsta

I FÖP betonas vikten av att ansluta Bärby/Gunsta till det kommunala VA-nätet. Idag har befintliga bostäder problem med saltvatten, och en expansion av Bärby/Gunsta kan inte ske utan att en sådan anslutning sker. Föreningen delar uppfattningen att en utbyggnad av Bärby/Gunsta är lämplig från ett kommunalt perspektiv, och föreningen ifrågasätter inte att en sådan utbyggnad förutsätter VA-anslutning.

Av FÖP (s 55, jfr ÖP s 130) framgår dock att det behövs 800 bostäder för att finansiera en VA-ledning till Bärby/Gunsta.

Marielund behöver alltså inte byggas ut för att finansiera en VA-ledning till Bärby/Gunsta

3) Utbyggnaden är nödvändig för att finansiera en VA-ledning till Marielund

I FÖP förutsätts att den planerade nybyggnationen i Marielund skall vara ansluten till det kommunala VA-nätet. En sådan anslutning skulle förmodligen vara lämplig, om väl den planerade utbyggnaden i Marielund skulle genomföras – åtminstone om en VA-ledning passerar Marielund på vägen till Länna/Almunge. Även i sådant fall är det dock, som anges nedan, inte uteslutet att det finns goda alternativ till en anslutning. Att en vattenledning passerar Marielund på vägen till Länna/Almunge utgör dock inte något godtagbart skäl för att genomföra den planerade utbyggnaden.

Av FÖP framgår att en VA-anslutning av *befintlig bebyggelse* i Marielund bör ske för att åstadkomma renare vatten i Trehörningen. Således sägs på s 27 att Trehörningens vatten "sedan lång tid" har för hög fosforbelastning och att det föreligger risk för övergödning. En orsak till detta anges vara dålig kvalitet på enskilda avlopp runt sjön. Någon källa till uppgiften om den dåliga vattenkvaliteten sedan lång tid redovisas inte. I

Upplandsstiftelsens digra limnologiska utredning Vatten i Uppsala län (Rapport nr 8 1998) från 1997 anges beträffande Trehörningen att ”vattenkvaliteten är mycket hög” (s 642). I en rapport från 2007 pekas dock på en påtaglig fosfortillförsel (av vilka enskilda avlopp beräknas stå för ca 30 %) och i en utredning från 2008 har skett en sänkning av den bedömda vattenkvaliteten från ”god” till ”måttlig”.¹ Redan i början av 1990-talet planerade kommunen att inventera samtliga avlopp runt Trehörningen (jfr ÖP s 80: ”Inventering av avlopp pågår i kommunen”). Detta har dock ännu inte skett, vilket är högst beklagligt. Det kan förmodas att det finns flera avlopp som inte håller acceptabel standard enligt dagens krav. Ett åtgärdande av dessa skulle självklart förbättra vattenkvaliteten. Ett problem för Trehörningen som tillkommit de senaste 10 åren är vidare att hundratals kanadagäss tagit sjön i sin besittning under sommarhalvåret. Kanadagässen producerar 0,5 kg avföring per dygn och fågel; den nedsmutsning som de orsakar är således påtaglig. Om en förbättring av dagens enskilda avlopp (tillsammans med åtgärdandet av olägenheten med kanadagässen) inte skulle vara tillräckligt, innebär inte det med nödvändighet att problemet beträffande den befintliga bebyggelsen bör lösas genom anslutning till den kommunala VA-ledningen. Det pågår för närvarande en kraftig produktutveckling av olika enskilda och gemensamhetsägda lokala reningsverk. Mycket talar för att en lösning med sådana lokala reningsverk på sikt skulle vara lämpligare ur såväl ekonomisk som miljömässig synvinkel.

Skulle väl en VA-ledning dras till Länna/Almunge kommer den som sagt att passera Marielund. Om det överhuvud taget skulle vara lämpligt att ansluta den befintliga bebyggelsen i Marielund till den ledningen, bör det vara *tämligen enkelt att ombesörja en sådan anslutning*. (Om ledningen går utefter väg 282 synes anslutningen lämpligen kunna ske i höjd med Selknä. Alternativt kan ledningen till Länna/Almunge dras vid Trehörningens norra strand.) Föreningen kan inte heller se att en sådan tämligen enkelt åtgärdad anslutning av finansieringsskäl skulle kräva någon nybyggnation i Marielund.

Det finns inte – till skillnad från vad som gäller i Bärby/Gunsta och Länna/Almunge – något särskilt problem med tillgången på tjänligt grundvatten i Marielund. Det är i första hand de befintliga avloppen som bör åtgärdas (genom en översyn av dåliga avlopp, anslutning till lokalt/lokala reningsverk eller anslutning till den kommunala avloppsledningen). Som föreningen förstått det innebär inte en anslutning till den kommunala avloppsledningen med nödvändighet att anslutning bör ske även till vattenledningen, och vice versa.

¹ Se Orback C, Utvärdering av enskilda avlopps betydelse för vattenkvaliteten i sjön Trehörningen, SLU Rapport 2007-7 samt Jan-Erik Svensson/Medins Biologi AB, Kommentarer till statusklassningen av sjöarna från Uppsala län (dec 2008).

Förutom att vad som ovan angetts visar att någon utbyggnad av Marielund är inte behövlig för att komma till rätta med vattenkvaliteten i Trehörningen, så kan vidare konstateras att en utbyggnad skulle medföra en *försämring* av sjöns vattenkvalitet. Den skog som finns idag på den tänkta platsen för exploateringen har en klart bromsande effekt för fosfortillförseln i sjön, och en utbyggnad skulle vidare medföra tillskott av mer eller mindre förorenat dagvatten samt föroreningar genom båtmotorer och vägsalt m m.

Sammanfattningsvis: Även om problemen med Trehörningens vattenkvalitet synes vara något överdrivna i FÖP, är det, såväl för Marielundsborna som för badgäster, angeläget att dagens avloppssituation i Marielund ses över. Det är inte säkert att den lämpligaste lösningen är att ansluta Marielund till det kommunala avloppsnätet även om den kommunala ledningen dras till Länna/Almunge. Skulle en sådan anslutning av den befintliga bebyggelsen i Marielund ske, krävs inte av finansieringsskäl en utbyggnad av Marielund. Om den kommunala VA-ledningen inte skulle dras till Länna/Almunge bör avloppsproblemen i Marielund åtgärdas genom en översyn av de enskilda avloppen och/eller uppförande av lokal(a) reningsverk. Om en kommunal VA-ledning går till Länna/Almunge kan det finnas skäl att befintlig bebyggelse i Marielund ansluts till den kommunala *vatten*ledningen. Huruvida en sådan anslutning i så fall skulle vara lämplig bör avgöras oberoende av om anslutning bör ske till avloppsnätet. Varken avlopps- eller grundvattensituationen i Marielund utgör skäl för en utbyggnad där. En sådan utbyggnad skulle tvärtom i sig försämra vattenkvaliteten i sjön.

4) Uppsala växer och det finns ett stort behov av nya bostäder

Enligt FÖP (s 8) finns ett stort framtida behov av bostäder. Uppsala beräknas växa med ca 50.000 nya innevånare till år 2030. Idag bor 10 % av Uppsalas innevånare i tätorter utanför stadskärnan, medan resterande 90 % bor inom stadskärnan. Med en bibehållen fördelning skulle detta medföra 5.000 nya innevånare i tätorter. Redan planerna i Bärby/Gunsta medför bostäder för ca 4.000 innevånare. I ÖP anges att ca 1.200 bostäder kan byggas i Länna/Almunge, vilket motsvarar ytterligare ca 5.000 innevånare. Därutöver finns utrymme för ett stort antal bostäder utefter Uppsalas övriga infarter (t ex i Vänge). Härav följer att det inte finns något behov av en utbyggnad av Marielund för att förhindra framtida bostadsbrist i kommunen. Detta gäller även om det skulle ske en väsentlig förskjutning av förhållandet mellan boende i tätorter och boende i stadskärnan.

Vidare skall här noteras att en växande stad också medför *ett ökat behov av rekreati-*

områden och utflyktsmål. Genom att kraftigt bygga ut Marielund skulle tvärtom en idag viktig plats för rekreation och utflykter förstöras (jfr beskrivningen i avsnitt 3.2).

5) *Marielund är en omtyckt ort med närhet till vatten*

I FÖP (s 22) anges att Marielund är ett unikt område i Uppsala med ett boende nära vatten i historisk miljö. Vidare pekas miljön kring järnvägen och stationen ut som värdefull miljö. Den attraktiva miljön i Marielund synes vara ett av huvudskälen till den planerade utbyggnaden där.

Resonemanget är dock inte hållbart. Som utvecklas nedan i avsnitt 3.2.2 kommer den unika miljön att bli förstörd vid en utbyggnad; den "byggs bort". Ekvationen går inte ihop. Att Marielund idag erbjuder en unik och attraktiv miljö – såväl som ett utflyktsmål för Uppsalaborna i gemen som för innevånarna i Marielund – utgör således inte något skäl för en utbyggnad.

Sammanfattningsvis är inte något av argumenten 1–5 ovan, som hävdats för en utbyggnad av Marielund, hållbart. Och detta gäller redan utan beaktande av de starka skäl som kan anföras mot en utbyggnad (jfr avsnitt 3.2).

3.2 Argument *mot* en utbyggnad av Marielund

Det finns sammantaget *synnerligen starka skäl mot en utbyggnad av Marielund*. Några av dessa skäl avser negativ påverkan utanför Marielund ("områdesperspektivet"), medan flertalet avser negativa konsekvenser i Marielund ("Marielundsperspektivet").

3.2.1 *Områdesperspektivet*

Här påtalas fem negativa konsekvenser för området i närheten av Marielund som en utbyggnad av Marielund skulle medföra.

- En utbyggnad i Marielund skulle få *negativa konsekvenser för en utbyggnad av Länna och Almunge*. Om ett stort antal nya bostäder skulle byggas i Marielund skulle efterfrågan på bostäder i Länna och Almunge naturligen minska. I sistnämnda samhällen finns

det som sagt ett behov av nya innevånare för att kunna upprätthålla olika samhälls- och serviceinrättningar såsom skola, vårdcentral och butiker. Dessutom har man ett stort problem med tillgång på vatten, vilket kan lösas med en kommunal VA-ledning. Efterfrågan på nya bostäder är mycket stor och de boende i Länna och Almunge känner frustration över att ingenting händer. Det stora motståndet mot en utbyggnad i Marielund skulle med stor säkerhet medföra att beslut därom skulle komma att överklagas i olika skeden och instanser. Den osäkerhet och de fördröjningar som därmed skulle uppkomma skulle förmodligen fördröja även eventuella beslut och åtgärder beträffande Länna och Almunge.

- *Upplevelsen av stadsgränsen skulle flyttas nästan ända till Selknä.* Med den planerade utbyggnaden utefter väg 282 hela vägen från Lövsta/Bläckhornet t o m Bärby/Gunsta kommer upplevelsen av Uppsalas stadsgräns att flyttas från nya E4:an till Funbogärdet. Gunsta kommer inte – vare sig man vill eller inte – längre att vara beläget ”på landet” utan kommer att upplevas ungefär som Sunnersta eller Sävja, dvs som en yttre stadsdel. Vi motsätter oss inte denna utveckling, där en mycket stort areal landsbygd genom nybyggnation och annan infrastruktur plötsligt införlivas i staden. Men där går gränsen!

Om den planerade bebyggelsen i Marielund (och därmed tillhörande infrastruktur, såsom den nya gatan på Funboslätten) skulle bli av, skulle upplevelsen av stad förlängas ytterligare ett antal km. Även Funboslätten, innefattande Funbo kyrkomiljö, och skogen norr om Marielund skulle upplevas som tillhörande en stadsdel. Hela vägen från Lövsta till i höjd med Selknä skulle avtagsvägar, bebyggelsestråk och hastighetsbegränsningar avlösa varandra och entrén till Uppsala från väg 282 skulle inte bli angenäm, vare sig för den som kör bilen eller för den som tittar ut genom fönstret. Och olycksrisken torde förhöjas.

Trots att Uppsala har växt mycket kraftigt de senaste 50 åren har man, som ett exempel, i nordväst länge velat bevara Stabbygärdet som en slags stadsgräns, eftersom staden vid nämnda gärde haft ett naturligt och organiskt avslut. På ett motsvarande sätt skulle upplevelsen av stadsgräns vid Funboslätten kunna te sig; en under de givna förhållandena naturlig plats att komma ut på landet respektive in i stan! Och på andra sidan slätten finns det landsbygd utefter en naturskön miljö ända fram till Länna. Uppsala har länge profilerat sig som ”staden på slätten” (jfr t ex ÖP s 46: ”Karaktären av tydlig gräns mellan stad och landsbygd liksom karaktären av staden på slätten är viktig att bevara”). Men detta kan omöjligt förenas med den tänkta bebyggelsen i Marielund. Att nu bygga in även Funboslätten i stadsmiljön vore i sig ett misslyckat tilltag. Och att bebygga en så pass lång sträcka av en stadsinfart som från östra delen av Marielund till Lövsta kan inte

vara förenligt med god stadsplanering!

- *Naturupplevelsen på sträckan mellan Funboslätten och Länna skulle försämrans* vid en utbyggnad av Marielund. Nämnade sträcka utefter väg 282 består idag av vacker landsbygd. Om man i stället skulle bebygga Marielund skulle enligt FÖP tillkomma en ny gata parallellt med Lennabanan på Funboslätten, minst ett par nya trafik korsningar tillskapas, samt det nya Marielund bli synligt söder om vägen, jfr föregående stycke.

- *Förfulning från Funbo kyrkby.* I FÖP ägnas flera spalter åt att beskriva den värdefulla kulturmiljön kring Funbo kyrka (s 28 f). Bl a betonas vikten av att ”upplevelsen av landskapet från kyrkogården” och ”siktlinjer ... rörande ... det omgivande landskapet” ska beaktas. Utsikten från kyrkan söderut över slätten kallas av Kommunen för ”Kyrkans finrum” (se utredningen Kulturkorridor längs Lennabanan). Dessa välgrundade uttalanden är knappast förenliga med byggandet av en vältrafikerad huvudgata (förmodligen upplyst) tvärs över Funboslätten parallellt med järnvägen. Och som sagt: låt kyrkan finnas kvar på landet!

- *Förfulning av Lennabanans kulturkorridor.* Även Lennabanan ägnas stor uppmärksamhet i FÖP (s 29 ff). Bl a anges att ”sträckan utmed järnvägen utgör en kulturhistorisk helhetsmiljö”. På grund av Lennabanans stora värden har inom kommunen tagits fram en särskild rapport – Kulturkorridor längs Lennabanan – där kulturmiljövärdena har betonats. Vid en utbyggnad i Marielund kommer som nyss sagts en ny huvudgata att dras parallellt med järnvägen mellan Gunsta och Marielund. En sådan gata skulle nog vara nödvändig vid den utbyggnad av Marielund i den omfattning som föreslås i FÖP. Men den skulle gå stick i stäv med bevarandet kulturvärdena utefter järnvägen! Resan mellan Gunsta och Marielund hör idag till de vackraste partierna utefter Lennabanan. Att på ena sidan av järnvägen ha en starkt trafikerad upplyst väg skulle givetvis kraftigt reducera det kulturhistoriska värdet av Lennabanan som helhet. Som anges nedan (under ”Marielundsperspektivet”) kommer en utbyggnad av Marielund att ha andra negativa konsekvenser för Lennabanan. Således kan man förvänta sig att banan måste omgärdas med stängsel vid i vart fall vissa partier i Marielund och dessutom kommer den pittoreska miljön vid Marielunds station inte att kunna bevaras.

3.2.2 Marielundsperspektivet

Nedan kommer att visas hur en utbyggnad av Marielund får förödande konsekvenser för den unika miljö Marielund utgör idag. Detta har givetvis påtagligt negativa konsekven-

ser för de boende i Marielund. En sammantaget klart större förlust uppkommer dock genom att Uppsalas innevånare i gemen, och andra besökare, går miste om ett populärt utflyktsmål och en värdefull kulturhistorisk miljö, som idag saknar motsvarighet i Uppsalatrakten.

Först behandlas Marielund idag, därefter enligt planerna i FÖP.

Marielund idag

Marielund har flera för Uppsalaområdet speciella egenskaper. Men vad som gör området helt unikt är *helheten*, som utgörs av främst nedanstående faktorer.

- Marielund är beläget lite avsides, och man kommer dit på om- och småvägar. Det är på landet: tyst och lugnt med mörk stjärnhimmel på natten.
- Landskapet som sådant är naturskönt, med kuperad terräng, en riklig lövträdsvegetation (ask och ek) och ett par mindre sjöar.
- Det finns en vacker herrgårdsmiljö; när man väl svängt av från vägen till Lagga slås man från den ringlande vägen snabbt av den idylliska miljön, där Marielunds Herrgård med sitt säregna stenhus från 1600-talet ligger inbäddad i en mindre skog av askar med flera dammar och magasinsbyggnader från 1700-talet och andra äldre ekonomibyggnader.
- Strax nordväst om herrgården vidtar en sällsynt homogen bebyggelse av välbevarade sommarvillor från 1910- och 1920-talen (jfr beskrivningen i avsnitt 2.2).
- Genom samhället går en smalspårig järnväg, sommartid trafikerad av ånglok, längs Trehörningens norra strand (genom de privata trädgårdarna!) och i samhällets centrum finns en välbevarad stationsbyggnad från 1876.
- I anslutning till stationen finns en äng som används för Midsommarfirande, pick-nicks och andra evenemang.
- Parallellt med järnvägen går den grusväg, som är samhällets "huvudväg", men som också används mycket för promenader av närboende och besökande och för cykelutflykter (cykelavstånd från Uppsala).
- Sommarvillorna ligger runt Trehörningen, som är en liten och smal sjö, vilket ger en intim "grannkänsla" mellan villorna på respektive sida av stranden (men som även förutsätter ett ömsesidigt hänsynstagande). Som anges i områdesbestämmelserna, ligger utmed stränderna "som ett pärlband de små badhusen och bryggorna".
- Mitt i Trehörningens "Marielundsdel" ligger en liten holme, Tärnholmen, där Marielunds Simsällskap bedrivit simundervisning sedan 1920-talet och som

fungerar som allmän badplats under sommarmånaderna.

- Under vintertid finns en plogad skridskobana runt Trehörningen (mellan Fjällnora och Marielund). En vacker dag i februari eller mars besöks banan av tusentals skridskoåkare från Marielund, de näraliggande samhällena samt inte minst från Uppsala. Givetvis spelar den lantliga miljön en stor roll för behållningen – upplevelsen – av skridskoturen.

Samtliga dessa faktorer är historiskt och funktionellt sammanlänkade med varandra och de bildar som sagt en unik helhet. Hur många liknande platser finns det kvar i Sverige?

Som torde framgå av flertalet faktorer ovan, så bygger helhetsupplevelsen av Marielund till mycket stor del på *småskalighet*. Den smala sjön med villor och badhus/bryggor runtom, Tärnholmen med ett tiotal båtplatser och plats för knappt 100 badgäster samt med vistelseförbud efter kl 21 med hänsyn till de kringliggande husen, simskolan med ett begränsat möjligt elevantal, de smala grusade vägarna utan belysning – småskaligheten är en nödvändig förutsättning för allt detta.

I FÖP betonas mycket *upplevelsevärde* av Funbo kyrkomiljö. Det är alltså inte endast själva kyrkotomten som är värdefull utan även den känsla – upplevelse – man har av att vistas på platsen. Upplevelsevärde påverkas inte bara av vad som når ögat, utan även av känslan av att vistas på platsen. Typiska förhållanden som kan bidra till upplevelsevärde är förnimmelsen av historiens vingslag (kyrkan byggdes på 1100-talet), stillheten och vetskapen om att det finns en gammal stenbro runt hörnet och en sjö (Funbosjön) bakom kullen. På motsvarande sätt som Funbo kyrkomiljö har ett högt upplevelsevärde, kan var och en som besökt Marielund intyga att de i föregående stycket nämnda faktorerna frambringar *en påtaglig upplevelse en kulturhistorisk helhetsmiljö* med höga skönhetsvärden.

Dessa värden hos Marielund ansågs värdefulla och värda att bevara redan på 1970-talet. Idag måste Marielund rimligen vara än mer bevarandevärd. Allteftersom omvärlden har förändras framstår ju Marielunds miljö som allt mer särpräglad. Noterbart är bl a att kulturmiljön i flera av delvis jämförbara områden i Uppsalatrakten har förstörts, jfr t ex Sunnersta, Graneberg, och Vreta. Det finns också i dagens moderna samhälle ett klart större behov än tidigare av tillgång till platser med den typ av värden som finns i Marielund. I ett modernt samhälle bör sådana miljöer ägnas särskild uppmärksamhet och politiker och andra beslutsfattare bör känna ett särskilt ansvar för att bevara och främja dessa!

Det måste också hållas i minnet att Marielund även utgör en central del i en *större lantlig helhet*, omgärdad av Funbo kyrka och Funboslätten i nordväst, Hallkved i norr (i norr är dock Marielunds närområde begränsat av väg 282), Länna i nordöst, Söderby och Lagga i sydväst och Fjällnora i sydöst. Hela det område som ligger inom de nämnda platserna utgör i sin tur sammantaget ett erkänt mycket värdefullt rekreationsområde med stora miljövärden.

Marielund enligt planerna i FÖP

I FÖP finns en del goda ansatser, såsom t ex att man bör ”spara orörda helhetsmiljöer med natur- och kulturvärden” (s 12). Vidare anges att planeringen av Funbo/Marielund skall ge goda förutsättningar för ”en bevarad, utvecklad och ökad tillgänglighet till kultur-, natur- och friluftsvärden på platsen ... (Uppsala ska aktivt utveckla sitt varumärke bl.a. genom sina kultur, natur-, frilufts- och idrottsvärden)”. Det anges också att ”Marielund utgör ett ”unik område i Uppsala kommun” och att ”Marielund är ett helgjutet och historiskt intressant område med de gamla sommarhusen från förra sekelskiftet längs Lennabanan och sjön Trehörningen” (s 22). Det sägs även mycket riktigt att ”skogen ger en upplevelse- och bullerbarriär mot trafikbullret från väg 282”.

Den slutsats som borde dras av detta är att Marielund borde fredas från den typ av exploatering som nu planeras. Men istället anges att man vid den fortsatta planeringen i enlighet med förslaget ”bör ... sträva efter att de övergripande karaktärsdragen i området bevaras” (s 22). Detta vore ju bra om det var möjligt. Men det är det inte. *Dagens unika kulturmiljöupplevelse kan omöjligen förenas med den i FÖP planerade utbyggnaden av Marielund!*

Med ett stort bostadsområde in på knuten kommer de upplevelsevärden som Marielund är så starkt förknippade med att med ens gå förlorade. Redan det buller och ljus som den nya bebyggelsen och infrastrukturen kommer att medföra tar bort den lantliga stämning som råder där. Man kommer inte längre ha upplevelsen att vara på landet, utan i en stadsdel. I FÖP är tanken att Marielunds unika värden och attraktivitet gör området särskilt lämpligt att exploatera; då kommer ju de unika värdena desto fler till godo. Men detta är alltså feltänkt. Det skogsparti mellan ”Marielundsvägen” och väg 282 som är planerad för bebyggelse är i sig knappast attraktiv terräng. Inte heller är det särskilt trevligt i sig att bo utefter väg 282. Men man synes ha tänkt sig att tillgången till Trehörningen och närheten till ”det ursprungliga” Marielund skulle medföra att även det nya området får en attraktiv och unik karaktär. Vad som i stället skulle hända är att ”det

ursprungliga” Marielund skulle förlora sin karaktär.

Samtidigt skulle den planerade bebyggelsen ligga inklämd i ett förhållandevis litet område mellan väg 282, befintlig bebyggelse (i söder och i väster) och Trehörningen (som man inte får full tillgång till, jfr nedan).

Vad gäller tillgången till vatten, så är Trehörningen som sagt en liten och smal sjö – vilket även bidrar till att det är mycket lyhört på sjön och utefter stränderna. I Marielund är strandremsan nästan helt bebyggd med villatomter. Man kan fråga sig hur man kan komma på tanken att under dessa förhållanden motivera placeringen av 700 bostäder (motsvarade mer än 2.000 innevånare) alldeles i närheten av Trehörningen med att dessa skall få tillgång till vatten. Intentionen är enligt FÖP att de nya bostäderna kan få tillgång till båtplats. Redan en fördubbling av båttrafiken i sjön skulle medföra problem med tanke på sjöns litenhet. Med visionen i FÖP skulle det snarare bli fråga om minst en femdubbling, vilket givetvis är helt orealistiskt. Samtidigt verkar det ju rimligt med båtplats för den som bor sjönära. Det sagda illustrerar väl under vilka felaktiga förutsättningar som planerna på en utbyggnad av Marielund kommit till stånd.

Det kan här tilläggas att Marielunds närhet till vatten inte är unik längs Almungestråket (och än mindre unik i Uppsala kommun). Det finns fler potentiella boendemiljöer med samma närhet till vatten. I Länna finns ett par sjöar som kan erbjuda samma eller bättre närhet. Även Almunge erbjuder närhet till vatten. Vid dessa sjöar finns inte samma problem med att stränderna till största delen är bebyggda med villatomter.

Det är också givet att de nya innevånarna skulle vilja besöka Tärnholmen. Men den skulle inte räcka till! Marielund är som sagt uppbyggt på en småskalighet som omöjligt kan förenas med den i FÖP planerade bebyggelsen. En utbyggnad enligt planerna i FÖP skulle medföra konflikter mellan de boende när det väl uppdragas att sjön inte räcker till för alla.

Även flera andra av de faktorer som bidrar till den helhetsupplevelse i Marielund skulle gå förlorade. Att ta tåget till Marielund för en promenad i omgivningarna skulle inte längre vara lika lockande; man går omkring i utkanten av en ny stadsdel, med bilar och bussar i bakgrunden. Och skogspromenaden kan inte längre tas. Med ca 1.000 barn i området kan man utgå från att Lennabanan måste förses med stängsel vid dragningen utefter Trehörningen. Det är väl inte heller – på grund av ökad biltrafik – troligt att Marielundvägen även fortsättningsvis skulle kunna vara grusad och oupplyst. Och givetvis blir den lantliga upplevelsen för skridskoåkarna som kommer från Fjällnora

förstörd av att få den nya stadsdelen i blickfånget under en stor del av åkturen. Det skall här noteras att en stor del av den mark där bebyggelse planeras är *mycket högt belägen*. Det förhållandet kommer att ytterligare förstärka de störningar som bebyggelsen kommer att medföra.

Allt sammantaget skulle den planerade bebyggelsen på ett tragiskt och helt otidsenligt sätt radera bort de unika värden som Marielund har idag. Att tro att dessa värden skulle kunna bevaras – och att även de planerade nya innevånarna skulle kunna tillgodogöra sig dessa – strider mot allt sunt förnuft och vittnar om en total oförståelse inför de upplevelsevärden som idag finns på platsen.

3.3 Sammanfattning

Det saknas helt rationella skäl för att bygga ut i Marielund. Inget av de argument som anförts för en utbyggnad är bärande.

Föreningen anser däremot att det är viktigt att Trehörningens vattenkvalitet noggrant analyseras och att insatser snarast görs i syfte att förbättra kvaliteten. Bl a är det viktigt att avloppsfrågan utreds förbehållslöst och åtgärdas. En utbyggnad av Marielund saknar dock allt samband med Trehörningens vattenkvalitet, annat än att vattnet skulle försämraras vid en utbyggnad.

Marielund har omvittnat helt unika kulturhistoriska och miljömässiga värden. Det anges t o m i FÖP. Det säger sig självt att det är omöjligt att bevara dessa värden samtidigt som en exploatering sker i enlighet med planerna i FÖP. En av Marielunds kärnenskaper är själva småskaligheten. Den planerade utbyggnaden skulle nära tiodubbla innevånarantalet i Marielund. Småskaligheten, liksom de andra värden som idag gör Marielund så populärt bland dess innevånare, besökande Uppsalabor och andra gäster, skulle vid en utbyggnad medens raderas ut.

Marielunds vänner

 Jonas Perftoft (ordf.)

 Anna Sprinchorn

 Stig Lindahl

 Staffan Myrdal

 Pia Arrevik

Bilaga till yttrande av Marielunds vänner 2009-03-31 över Förslag till fördjupad översiktsplan för Funbo; Detaljsynpunkter

Nedan anges en del synpunkter i detalj på FÖP (inklusive dess bilagor). Synpunkterna lämnas sida för sida. Synpunkterna avser endast sådana uppgifter som inte redan kommenterats i yttrandet 2009-03-31.

Sid 5 st 1 ("I översiktsplan 2006..."): Det är inte en riktig beskrivning att det i ÖP ansågs att bebyggelse-tillskott mellan orterna borde prövas. Se ÖP s 35, där det anges att områdena mellan orterna kan bli aktuella för utbyggnad *under förutsättning* att det beslutas om byggstopp i Lägga och Almunge. Något beslut beträffande Länna och Almunge har ännu inte träffats (FÖP avser ju märkligt nog inte ens dessa orter), jfr föreningens yttrande s 4).

Sid 12 st 3 ("Strategier för att..."): Här anges att "strategier för att utveckla goda boendemiljöer med tydlig och unik identitet behöver utgå från de förutsättningar som finns på platsen idag". Föreningen instämmer helt med detta uttalande, men det går stick i stäv med förslaget till utbyggnad av Marielund.

Sid 12 st 6 ("Sammanhållna samhällsbildningar..."): Här anges att det är en fördel med sammanhållna samhällsbildningar och att "samtidigt spara orörda helhetsmiljöer med kultur- och naturvärden". Även detta är riktiga och viktiga synpunkter. Men att bygga ut Marielund vore att göra det motsatta: samhällsbildningarna skulle dras ut över en längre sträcka, samtidigt som värdefulla kultur- och naturvärden går förlorade!

Sid 22 st 2 ("Topografin i området ..."): En mycket viktig omständighet, som i sig starkt talar för att inte verkställa den föreslagna utbyggnaden av Marielund, är att det aktuella området mellan Trehörningen och väg 282 till största delen ligger väsentligt högre än det nuvarande Marielund. En utbyggnad skulle därmed bli än mer dominerande i miljön.

Sid 22 st 4 ("Planförslaget ger plats ..."): Här betonas Marielundsskogens "urskogskänsla". Den känslan kommer givetvis inte att finnas kvar, om skogen till största delen skulle huggas ned och ersättas med ett stort bostadsområde.

Sid 24 st 3 ("Vid planering av..."): Föreningen anser att tanken på en friluftcykelväg söder om Trehörningen till Fjällnora är god.

Sid 26 st 1 ("Utrymme för pendlarparkering..."): En pendlarparkering invid Funbo kyrka rimmar illa med värnandet om kyrkorummet! En sådan parkering passar inte heller in i Marielund.

Sid 29 ff. (Kapitlet om Lennabanan): Lennabanans kulturhistoriska värde tas upp, men däremot sägs inte något om Lennabanans viktiga funktion som rekreationsplats och turistmål, samt som skapare goodwill för Uppsala. (Kritiken här gäller även av som anges om Lennabanan i MKB Bilaga 3).

S 36 (Tabellen):

Tabellen på sid 36 (som även finns i MKB Bilaga 3 s 31 f) är klart vinklad till förmån för en utbyggnad enligt planen. På flera punkter borde färgerna ha varit annorlunda. Jfr även kommentarerna till samma tabell nedan avseende Bilaga 3).

Det finns många fina tankar i planen om att bo tätt och åka kollektivt. Tyvärr innebär nya stadsdelar påfrestningar på miljön, vilket ignoreras i tabellen. En mer objektivt bedömningsätt, baserat på uppgifterna i MKB (Bilaga 3) redovisas nedan inom parentes med fet stil inom respektive ruta.

	Nollalternativ	Planalternativ
Landskapsbild	Ingen styrning av bebyggelse, en successiv förändring av landskapsbilden kan ske. (Borde definieras som "Liten förändring" = gul)	Bebyggelsen planeras i områden som inte innehar några höga värden ur landskapssynpunkt. (Borde definieras som "Liten förändring" = gul eftersom skogsområden förändras till bebyggelse) En viss påverkan på det öppna landskapsrummet.
Kulturmiljö	Spridd bebyggelse kan medföra försämrade möjligheter att avläsa de historiska sambanden. (Borde definieras som "Liten förändring" = gul)	Lennabanans helhetsmiljö kommer att påverkas. En möjlig påverkan på fasta fornlämningar, vidare utredningar behövs.
Grönstruktur	Inget intrång sker.	Ett visst intrång i närrekreationsområden kan uppstå. Planen ger en ökad tillgänglighet till grönområden (Borde definieras som "Liten förändring" = gul eftersom rekreationsområden försvinner)
Teknisk försörjning	Begränsad kommunal avlopps- och vattenförsörjning. Otillräckligt underlag för när- eller fjärrvärme. (Borde definieras som "Liten förändring" = gul)	VA-ledningar från Uppsala. Utbyggnad av när- eller fjärrvärme är möjligt.
Kommunikation och trafik	Kollektivtrafiken är inte konkurrenskraftig. Troligtvis ökar bilresandet (Borde definieras som "Liten förändring" = gul)	En väl fungerande kollektivtrafik. (Borde definieras som "stor förändring" = röd då biltrafiken ökar kraftigt)

Sid 37 st 6 ("Trafiken kan öka ..."): Att påstå att trafiken "kan" öka på en del lokalvägar vid en utbyggnad är ett illustrerande exempel på det vinklade innehållet i FÖP. Det finns givetvis inte någon tvekan om att trafiken skulle öka om byggnationen genomförs.

Sid 37 st 7 ("Flera folkhälsoeffekter har..."): Att ange att nuvarande innevånare i Marielund "kan ... komma att uppleva att ostördheten minskar i rekreationsskogar, på sjöar mfl platser eftersom närvaron av människor kan förväntas öka" är ännu ett talande exempel på den tendentiösa beskrivningen i FÖP. Att ostördheten inte skulle minska och att närvaron av människor inte skulle öka är givetvis otänkbart. Föreningen beklagar att konsekvenser av planerna inte har redovisats på ett objektivt sätt.

Bilaga 1: Beräkningar

Sid II Tabell ("Bostäder och boende..."): Här hänvisas till Gunsta vad avser befintliga bostäder, vilket förbryllar. Är avsikten att 162 ska hänföras till Gunsta och 70 till Marielund? Var finns i så fall övriga Funbo i denna sammanställning?

Sid II st 3 ("Idag finns inte..."): Här anges att det behövs 40 förskoleplatser per 100 bostäder, baserat på att varje årskull utgör ca 2,5% av befolkningen. Siffrorna förbryllar.

Bilaga 3: MKB

Generell kritik:

Sammanfattningen på slutet (tabellen rött-grönt) bygger inte på resonemangen innan. Dessutom bygger flertalet färgmarkeringar i tabellen inte på fakta, utan utgör en påtagligt vinklad beskrivning. Där finns rena felaktigheter, som sedan ligger till grund för resonemanget i FÖP. Det kanske mest vinklade påståendet är att en utbyggnad enligt planen anges ge "positiv/ingen konsekvens" för trafiken med motiveringen "En väl fungerande kollektivtrafik", medan konsekvensen vid ingen utbyggnad ("nollalternativ") anges vara starkt negativ med motiveringen "Kollektivtrafiken är inte konkurrenskraftig. Troligtvis ökar bilresandet". Det är inte seriöst att påstå att det skulle bli mindre trafik på de berörda vägarna (främst väg 282) vid en utbyggnad än utan en utbyggnad! Att skattepengar används för konsultrapporter med dylikt vinklat innehåll är anmärkningsvärt (jfr även vad som angetts ovan beträffande s 36 och 37 i FÖP).

Särskilt på området "Kommunikation och trafik" (s 27 ff) är påståenden och beräkningar lösryckta och tydligt färgade av upphovsmännens önskan att presentera ett bra planalternativ.

På flera ställen konstateras att landskapsbilden inte förändras eftersom man bygger i skogsområden istället för öppna fält. Men landskapsbilden förändras mycket mer än vad som anges i MKB:

- Idag består landskapsbilden i huvudsak av öppna fält i kombination med skog, där mindre inslag av bebyggelse ligger i skogsbryn, vid höjder och liknande där de har placerats av tradition (med undantag av Bärby äng som är placerat på ett modernt sätt på en yta som traditionellt inte bebyggs).
- Planen innebär att landskapsbilden förskjuts, skogspartier byts mot bostadsområden. Det nya landskapet kommer alltså i högre grad präglas av öppna landskap i låglänt terräng och bostadsområden i höglänt terräng.

Inte någonstans i MKB – eller på annat ställe i FÖP – tas upp effekten av buller vid Trehörningen vid nybyggnation i Marielund. Det nya bostadsområdet är högt beläget och kommer öka ljudnivån avsevärt i större delen av sjön.

Kommentarer sida för sida:

Sid 17 st 2 ("Området kommer inte att bebyggas..."): Uppgifterna här om ett fredat område kring Funbo Kyrka stämmer inte. All eventuell spårtrafik strider mot detta och den planerade bilvägen över Funboslätten kommer givetvis att ha negativ inverkan (oavsett planalternativ).

Sid 19 st 6 ("Funbosjön och Funboån är..."): All byggnation på Funboslätten i Funboåns närhet oavsett om det gäller bostäder eller väg/spårvägsbygge innebär ett risktagande vad gäller de Natura 2000-värde som finns i Funboån. MKB:n måste ses över totalt.

Sid 21 st 6 ("Planalternativet strider inte mot något av miljömålen."): Påståendet är felaktigt, eftersom delar av planen har negativ inverkan på minst två av målen ("Levande skogar" samt "Ett rikt växt- och djurliv").

Sid 21 st 7 ("Förslag på ny bebyggelse"): Här anges: "planalternativet innebär dock att ett visst intrång i närrekreationsområden sker, jämfört med nollalternativet. Intrånget berör först och främst Vedyxaskogen." Detta är ett märkligt påstående. Intrånget berör ju påtagligt även boende i Gunsta, Bärby, Marielund, Källtorp och Hallkved!

Sid 22 st ("Areella näringar"): Djurhållning finns även i Marielund och Hallkved.

Sid 28-29 (Under Rubriken "Klimatpåverkan från trafiken"):

Beräkningarna i tabellen på s 29 är felaktiga, eftersom den bygger på en trafik med light rail, trots att sådan trafik redan avfärdats. Slutatserna blir alltså felaktiga, och de ger en bättre bild av konsekvenserna av en utbyggnad än vad som faktiskt är fallet.

Sid 30 st 1 ("Alternativet innebär att ..."):

Sid 30-31

Nollalternativet beskrivs som att det leder till mer bilåkande än kollektivtrafik. Planalternativet beskrivs som positivt ur miljösynpunkt, vilket inte är korrekt.

Sid 30 st 1 ("Alternativet innebär att ..."): Nollalternativet beskrivs som "Kollektivtrafiken är då inte konkurrenskraftig i förhållande till biltrafiken."

Längst ner på samma sida (*Sid 30 st 6*): "Planalternativets intentioner ... bedöms i det stora hela kunna medföra minskade utsläpp av koldioxid..."

Den enda positiva skillnaden planalternativet uppvisar är ökad turtäthet på bussarna.

Eftersom det är relativt god turtäthet idag (39 reguljära bussar, 78 åt båda hållen, per dag plus ett antal

skolbussar) kan fler bussar inte leda till någon marginell förbättring. De som väljer bilen när man åker till jobbet gör inte det pga bristande turtäthet.

En korrekt slutsats bör vara:

Planalternativet ger en högst väsentlig ökning av bilåkandet. Det medför ökade utsläpp av koldioxid och andra luftföroreningar och går rakt emot de uppställda miljömålen samt Uppsala kommuns klimatmål.
